

Podpisani se dopisi ne tiskaju.
Pripremljena se pisma tiskaju po 5 avč. svaki redak. Oglaš od 8 redaka stoji 60 avč., za svaki redak više 5 avč. ili u slučaju opetovanja na pogodbe se upravo. Novci se mijaju poštarском naputnicom (zaštitno poštalo) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i naziv pošta valja točno označiti.

Komu list nedodjele na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka za cijelu arku.

Dopisi se vraćaju ako se i neplaćaju.

Neprijehovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljaka 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2/3, i 2 za polgodina. Izvan carine više poštarina.

Na malo jedas broj 3 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

Poučni, gospodarski i politički list.

„Svoga rodu malo stvari, a zaloge sve pokrvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztiče eto i dvadeset i prva godina što izlaze naš list na krilo milog nam roda. Pred vrati smo krava Bogu dvadeset i drugoj godini. Pozivljuć narod novu predplatu, čvrsto se nadamo, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se s ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cijelu godinu stoji za imućnije for. 5., a za seljaka for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carine za poštarinu više. Novce ne treba šaliti u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarском naputnicom (Vagita postale).

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvijek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom sgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije lijepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rođoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarski sabor god. 1890.

IX. sjednica dne 12. novembra.

Prisutni: predjednik vitez M. Campitelli, vladin zastupnik vitez E. Mutscheg i 27 zastupnika — galerija vrlo dobro posjećena.

Predjednik otvori sjednicu u 5 i pol sati na večer; tajnik dr. Lius pročita zapisnik zadnje sjednice.

Vladin zastupnik odgovara:

1. Na interpelaciju dra. Amorusa glede odlazka sveučilišta u Zagrebu od strane hrvatskih mladića iz Istre. Pozivlje se na dekret ministarstva nauke od 30. oktobra 1878. izdan usljed najviše odluke 28. oktobra 1878., kojim je bilo djakom iz Istre i Dalmacije dozvoljeno polaziti sveučilište u Zagrebu, ali pod uvjetom, da moraju polaziti četvrtu godinu i raditi II. i III. državni izpit na kojem sveučilištu u Cislejtaniji. A tako se i profesorski izpit ima položiti na jednom od tih sveučilišta. Navadja također ministerijalnu naredbu, usljed koje su pripoznate valjanosti svjedocbe zrelosti za polazak cislejtanjskih sveučilišta onih istarskih i dalmatinskih mladića, koji polaze g. sje u Hrvatskoj.

2. Na interpelaciju dra. Dukića i drugova glede nagrade poreznim činovnikom za iztjeravanje razretetnoga duga. Te nagrade, da nisu zabranjene i vlada, da se neima opravdati za priznanje istih od strane poreznih činovnika.

3. Na interpelaciju Mandića i drugova glede ustrojenja pučke škole u Zametu; veli, da je dotična komisija obnašla školu potrebitom, da se ima još sa tehničkoga gladišta razviditi, da to ima zemaljski odbor odobriti i kad sve to bude, da neće zemaljsko školsko vijeće oklievati istu otvoriti.

Zastupnik Sbiša čita interpelaciju na c. kr. vladu radi nekog dopisa uvrštenoga u „Deutsche Zeitung“. U tom dopisu se govori o pronevjerenu kotarskoga sudca u Pazinu i tvrdi, da se je dotični novac rabio u svrhe libarstva i sa strane najuglednijih obitelji Istre. Pod timi da se nemoze razumjeti nego obitelji talijanske, pošto je cijeli dopis proti istim naperen.

S toga on i njegovi drugovi (svi zastupnici većine) odbijaju to klevetanje i pitaju cesarsku vladu, da stvar razbistri, te razvidi, da li je istina, da se je novac, pronevjerena, po pazinickom kotarskom svjedrabio u svrhe libarstva i od najuglednijih obiteljih Istre i koje su to obitelji.

Zastupnik Flago čita sljedeću interpelaciju:

Obrascloženje.

Poznato je, da su stanovnici istarskoga Krasa, a osobito oni kotara Buzetskoga velikom većinom siromašni i da bi se dostojno mogli prehraniti samo izvozom drva i ugljevlja iz svojih občinskih i združnih šuma.

Poznato je, da stanovnikom Krasa radi veće i dulje zime treba drva za ogriev mnogo više nego li seljaku uz more.

Poznato je, da političke kotarske oblasti i dotični šumarski službenici državni eva već nekoliko godina svom strogostu idu za tim, da se šume občinske i združne ljepšaju i da u nekoliko godina dođu do idealnoga stanja, na kojem nisu stajale već više stoljeća, te tim svojim postupkom ne samo uzimaju vlastniku skoro posve pravo raspolaganja nad šumami, nego i ne obziruju se na najvitalnije potrebe naroda.

Poznato je temeljno načelo, da država nesmieje stezati privatnoga vlasništva nego u koliko to zahtjeva občinita korist i da u tom slučaju privatni vlasnik ima biti oštećen.

Poznato je, da puk istarskoga Krasa nije dobio nikakove odatete za prekomjernu stegu slobodnoga raspolaganja občinske i združne sa svojimi šumami, a ipak je aktan na svako različito uređenje tih odnošaja. Predpostavljajuć sve to kao poznato i visokoj c. kr. vladi, podpisani postavljaju sljedeću interpelaciju:

1. Smatra li visoka c. kr. vlada, da je racionalno gojenje i postepeno boljanje občinskih i združnih šuma na istarskom Krasu, navistito u Buzetokom kotaru stvar občinitoga državnoga interesa?

2. Ako smatra, kani li ista visoka vlada o državnom trošku dati čim prije sastaviti gospodarstvene osnove za občinske i združne šume na istarskom Krasu, navlastito u Buzetokom kotaru, a to po temeljnom načelu, da šuma ima plaćati svojim prihodom troškove i ako toga nemoze, da država doprinosi svoju pomoć dokle šuma dođe u normalno stanje?

3. Kani li visoka vlada, dok nebudu izradjene gospodarstvene osnove za šume istarskoga Krasa navistito Buzetskoga kotara, oblasti prve robe i šumske službenici uputiti na takov postupak, da bude čim manje stegnuto pravo naroda na dostatno drvarenje za ogriev i za nabavu najpotrebnijega živeža u zimsko doba?

4. Koje stanovište zauzima visoka vlada prema namisli dielbe združnih i občinskih šuma ili diela istih među občinarom i združare na istarskom Krasu, obzirom na povoljan izjavu u tom pitanju učinjenu od strane austrijskoga šumarskoga društva kod poslednjeg sastanka u Trstu.

Poreč, 12. novembra 1890.

Frano Flago — Mandić — Serčić — Dr. Dukić — Dr. Stanger — Dr. Laginja — Dr. Volarić.

Obje ove interpelacije predaje predjednik visidnomu zastupniku.

Prelazec na dnevni red izvješćuje dr. Eubba o profinjnu zemaljske zaklade za god. 1891. Čita dotično izvješće tvrdeć, da se račun nerazlikuje od računa drugih godina te da će se sastaviti samo kod nje kojih rubrika. Proračunava se:

A. Potrebe.

I. Za troškove saborake 6.400 for.

II. Za upravu pokrajinsku 33.862 for. i to: a) za zemaljskoga kapetana i zemaljski odbor 13.600; b) urede i zavode pokrajine 25.226 for.

III. Troškovi u školske svrhe for. 165.000 kod ove rubrike predlaže, da se

proti manjkim 2000 for. za podpore učenicima i učenicama na preparandijah umetne 3500 for. i da se djakom medicinske čade štipešaja takodjer za jednu godinu.

IV. Zdravstveni troškovi 1050 for.

V. Za zavode dobrotvorne i čovjekoljubive 80.900 for. i to za liječenje bolesnih porazličitih bolnicah 60.000 for., za umebolae 20.000 for., za zavode materinstva 600 for., za nahode 300 for. Kod ove rubrike predlaže financijski odbor, da zemaljski odbor proučaje način kako bi se ti troškovi umanjili ili barem da nestaju.

VI. Javne gradnje 14.000 for. i to za ceste 10.000 for., a za providjenje vode 4000 for.

VII. Troškovi za poljodjeljske i gospodarske svrhe 24.105 for. Tu čini takodjer odbor poseban predlog, usljed kojega bi se imao šumski zakon, izdan za istarski kotar, protegnuti takodjer na kvarnerske stoke.

VIII. Vojnički troškovi (prevoz vojnika) 700 for.

IX. Troškovi za javnu sigurnost for. 14.140.

X. Pokrajinski dag i to amortizacija, glavnica i predujmova 5000 for.

XI. Razni troškovi u sve 12.177 for.

XII. Glavnice, koje se imadu unovčiti —

XIII. Predujmovi, koje se ima dati 5000 for.

XIV. Gotov novac —

B. Pokriće.

XV. Dohodak pokrajinskoga patri-monija 5930 for.

XVI. Korisna prava i ekvivalent —

XVII. Pokrajinska vjersosja 15.349 for.

XVIII. Povratci 12.700 for.

XIX. Prinosi 8.200 for.

XX. Namirenje računa 100 for.

XXI. Razni dohodi u obće 1200 for.

XXII. Pasivne glavnice i posude za učiniti —

XXIII. Predujmovi, koje se ima dobiti 6000 for.

XXIV. Gotov novac —

XXV. Nameti na zasostali porez for. 50.000. Profitav i rastumaciv ponjke te rubrike, pročita predloge komisije, koji glase:

Predlog financijskoga odbora. Visoki sabor nekazivoli zaključiti: I. Odobrava se proračun zemaljske zaklade za Istru za godinu 1891.: sa potrebom od 370.795 for., sa pokrjećem od 101.520.

II. Da se pokrije prističući manjk od 269.275 for. ustanovljuje se utjeranje: a) nameta od 20 po sto na sve izravne poreze uključivo izvanredne državne namete;

b) nameta od 100 po sto od potrošarine na meso i vino;

c) pokrajinskog poreza neodvisnog fr. 1.70 za svaki hektolitar pive prodan na malo; for. 10.02 za svaki hektolitar prodan na malo špiroznih tekucina, naznačenih u čl. I, slova B. II. točka I. državnoga zakona od dne 18. maja 1875. br. 84, te for. 6.68 od svakoga hektolitara na malo prodane rakije, naznačene u točki 2 istoga članka rečenoga zakona.

III. Utupaju se zemaljskomu odboru osobito m preporukom, da budu uslišane molbe za podporu:

a) Frana Grimanija iz Poreča za sina Guida, koji uči u Monakovu.

b) Josipa Giraldi iz Izole za kcer Terespu, koja uči glasbu.

c) Tomaza Delise iz Izole, koji uči na obrtačkoj školi u Trstu.

d) Domenika Zamanina iz Pirana za sina Frana, koji uči vodarstvo i vrtlarstvo u Firenci.

IV. Utupaju se takodjer zemaljskomu odboru, da ih uzme eventualno u obzir, molbe:

a) pripomoćnog društva za bolesne djake na sveučilištu u Beču;

b) upravnoga odbora talijanskoga društva „Asilo“ na sveučilištu u Beču;

c) občine Kastav, za traženje podzemnih voda u obsegu ove občine i za eventualnu dobavu sjenjaka;

d) pripomoćnog društva slušatelja filozofije na sveučilištu u Beču.

Dr. Volarić, na poziv predjednika kao izvjestitelj manjine istoga odbora, reče: Visoki sabor! Prije nego predjem na predloge moram izjaviti, da manjina financijskoga odbora, postavljajuć posebne svoje predloge, nije imala ni na kraj pameti dirati u osobnosti ili vrijednosti koga, već držeci se strogo same stvari, hoće, da predloži ovoj visokoj kući ono, što njoj se čini najpotrebitije i što proizlazi iz načina, kojim se je do danas vladao zemaljski odbor u svojem zvaničnom poslovanju prema našoj narodnosti i našem jeziku. Predpostaviv to, siliti ću se, da pročitam talijanski onako, kako znam, naš posebni predlog, podnesen jur u financijskom odboru (čita talijanski predlog manjine) koji glasi:

„Manjina financijskoga odbora, ograničujući se na stvari veće važnosti i pridržujući si podpunu slobodu, da može u sa boru učiniti i druge eventualne predloge i opazke na zemaljski proračun za godinu 1891. predlaže:

1. Da se kod rubrike I. naslov 2. „služba stenografa“ obzirom na to što propisuje satorski poslovnik kod §. 42. „da će stenografski zapisnici sadržavati podpuno razloženje svega što bijaše u saboru račeno i učinjeno“.

Obzirom na to, što je temelj svakog plodonosnog i slozkoj obnašatelj radnji međusobno štovanje narodnosti i jezika; i obzirom na to, da je slavenski jezik rabljen od većine pučanstva pokrajine, te da nebijahu unatoč tomu do sada slavenski govori, izrečeni u saboru, nvršteni u dotično stenografsko izvješće, predlaže: pošto bijaše god. 1888. svota za satorskoga stenografa bez osobitog razloga od for. 300 na for. 500 povisena, da se tom svotom, koju se drži dostatnom, dobavi stenografa, koji poznaje talijanski i slavenski jezik; ili da se urede dva posebna stenografa, jednoga za talijanski a drugoga za slavenski jezik.

2. Da se kod rubrike II. naslov 1, §§. 1. i 2. „doznaka za zastupanje zemaljskomu kapetanu i ošteta četvorici zemaljskih prijedjednika“;

Obzirom na to, što odaje većina zemaljskoga odbora u svojih službenih pravah na stereotipnan način ponašanje posve protivno slavenskomu jeziku, jeziku većine pučanstva pokrajine, unatoč članku 19. državnoga temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142., koji zajamčuje u javnom životu, u uređih i školi podpunu ravnopravnost svim narodnostim i jezicem pokrajine;

obzirom na to, što je usljed odluke ces. kr. carevinskoga sudišta u Beču od dne 18. januara br. 5 dužnost zemaljskoga odbora Istre primati podneske sastavljene u jednom il drugom jeziku pokrajine, te imenito primati epise sastavljene u hrvatskom jeziku;

obzirom na to, što proizlazi iz občinitog izvješća zemaljskoga odbora zemaljskomu saboru o njegovom djelovanju poslije svršenog zasjedanja od g. 1889. na stranici 37, da bijaše u desetoj sjednici od dne 4. i 5. marca 1890. zabačen sa trimi glasi predlog izvjestitelja, zemaljskoga prijedjednika profesora Vjekoslava Spiničića,

da bi se naime sve apise, koji bi unaprijed stigli zemaljskomu odboru od strane obćina i drugih moralnih tiela pokrajine, riešilo u onom jeziku, u kojem bijahu sastavljeni, samo da je taj jezik pokrajine; obzirom na to, što je u V. sjednici sadašnjega sabornoga zasjedanja od dne 28. pr. mj. oktobra u ime zemaljskoga odbora zemaljski prisjednik dr. Pier-Antonio Gambini čak izjavio, da neće odgovoriti na interpelaciju poštovanoga Mandića i drugova s jedinoga razloga, što je sastavljena u hrvatskom jeziku; obzirom na to, što javno poštenje pokrajinske oblasti, kao što je zemaljski odbor, zahtijeva već po sebi, da oživotvori odluku najviše oblasti u državi, ustanovljene upravo u tu svrhu, da nebi oblasti u različitim svojih odnosajih takodjer sa pojedinih građani ozledile njihova ustavna prava;

obzirom na to, što se mora na svaki način označiti ne samo kao neustavno, već dapače kao revolucionarno, bezvlastno i škodljivo javnim probitkom takovo postupanje zemaljskoga odbora, kojim se osobitom tvrdokornošću protiv jasnoj ustanovi zakona i tada, pošto bijaše od već spomenutog carevinskoga suda proglašeno kao protivno, dapače vriednjajuće zakon; obzirom na to, što se naprkos tomu nije odlučio presvihteti gospodin zemaljski kapetan, da obustavi izvršenje i da podnese neodvratno gore navedene zaključke zemaljskoga odbora putem namjestnika cesarskoj odluci, jer su protivno javnomu dobru i postojećim zakonom, na što bijaše ovlašten i dužan u smislu § 32. pravilnika za zemaljski odbor; predlaže se:

Da se briše ukupni trošak proračun za zemaljski odbor u ukupnom već po sebi vrlo visokom iznosu od for. 13.600, te da podastre ujedno visoko zemaljsko zastupstvo vrću prošnju kruži, da preuzme u tom abnormalnom stanju stvarih iznimnih putem na se, te da se pobrine na način, koji bi najbolje odgovarao javnim probitkom, za obavljanje posala ove naše toli nesretne pokrajine.

3. Da se povisi kod rubrike II. naslov 2. § 10. proračunana svota od 400 for. na 600 for., da bi se, kako to zahtijeva dužan obzir napram većini pučanstva "List zakona i naredba" tiskao takodjer i u hrvatskom jeziku.

Radi istoga razloga neka se uvrsti u isti naslov drugih 1000 for. za tečan prevod na hrvatski jezik pokrajinskih zakona, koji su u krieposti.

Poreč, 6. novembra 1800.
Dr. Frano Volarić — Frano Flego.*

Pošto jih je pročitalo, predsjednik pozivlje na red Volarića i Flega radi izlaza: "anarchico e revolucionario" u predložih sadržana.

Volarić hoće da govori.
Predsjednik: nečovljavam.

Volarić prigovara — galerija piše.
Predsjednik izjavlja odlučno, da mu neda rieši, što galerija odobrava.

Volarić sjednuru: sili moram postupati.

Kod glavne razprave progovori prvi dr. Laginja, koji reče:

Gospodo! Razpravljati proračun znamenje razviti svoje misli o tom, kako da se troši i po kojih načelih za one stonovite dobe, pa opet izjaviti svoju o tom kako da se namakne koliko treba za pokriće ustanovljenih troškova, predpovstav, da će ovi biti za pravu potrebu one zaklade ili one obćine, zemlje itd. o kojoj se radi.

Odobriti proračun znamenje izjaviti se ne samo sporazumnim i zadovoljnim sa sustavom, sistemom, koj vlada i od kojega potiču razni stupci potrebah, nego znamenje takodjer i vjeru u one, koji upravljaju zakladom; dakle u naših prilikah odobrenje predložena nam proračuna zemaljskoga, bilo bi isto, što izjava vjere i pouzdanja u upravitelje naše pokrajine, u naš zemaljski odbor, sa na čelu inače veleštovanim starcem našim predsjednikom.

Nego sistemu, koj nas ubija i ljudem, koji od svoje strane ništa učine, da nas u narodnom smislu smire, a premalo čine, da nas zadovolje u gospodarstvenom obzir, mi nemožemo dati svoje privole, te mi je svečano izjaviti, da ova strana visokoga sabora neće prihvatiti proračuna.

Ima, gospodo, u životu narodah prilika, gdje jedan služi drugomu, jer se jedan u viećnoj umjeni, koja postoji, nije dovio drugomu do iste snage i moći.

Takovom kuratelom nameteće se hrvatskomu narodu gdjejed moćete.
Ali, služeć se pripodobom za pojedina čovjeka, ja Vam dozivam gospodo u pamet, da je hrvatski narod prošao 24

godine, da njemu netreba ni vašega skrbništva, ni Vaše venia aetatis (oprost dobe). Hrvatski narod čuti potetub, da žive svojim narodniz slobodnim životom, a taj život, da bude stegnut samo zakoni, u kojih stvaranje on učine u koliko je pravu, i stegom, koju donasa zajedinetvo odnabjajh s drugim narodi.

A pošto toga nema, nemože se odobravati proračune namisljene i sastavljene sa sve drugojako stanje, nego li ga mi želimo i teško potrebujemo.

Navešti ću samo nekoliko primjerah, da se svatko osvjedoči o istinitosti naših nazora.

Tako se od nas traži, da odobrimo trošak za službenike zemaljske uprave i trošak nagrade zemaljskih prisjednikah i njihove glave zemaljskog kapetana.

Glede ovih poslednjih reči ću prije koju, a glede činovnikah izjavljam, da mi nemožemo prihvatiti dotične stavke proračuna, jer ti ljudi, u službi ciele pokrajine, neznaju, nemare naučiti se, a neki reć bi i mrze jezik većine puka ove pokrajine, jezik hrvatski.

Mi nemožemo izjaviti se sporazumnimi ni sa sustavom školskim ni njegovim troškom. Jer po našem sudu, kad i onako sve počiva na kmetskom trudu i mi svi živimo njegovom pomoću, trebalo bi pučke škole urediti tako, da puku nose veće, sjegurnije koristi, nego li danas. Pučka škola na kmethih imala bi diete naučiti strahu bozjemu; bistro čitanje i pisanje, najniži račun pak praktično podučavanje u gospodarstvu, to je zadatak pučke škole seoske, a ne puniti djetetu glavu kojekakvim izrazi matematike, fizike, geografije čak geodezije i što ja znam čega.

Mi nemožemo odobriti proračuna u dielu gospodarstvenom, jer što se tu troši za zemaljski zavod u Poreču, to steji nerazmjerno mnogo, a ako u obće koristi, to koristi samo ovom dielu pokrajine.

Politička svrha i narodnostna zavlači se i u zemaljski zavod gospodarski i u gospodarsko ili kulturno vieće.

Gospodo! u inventaru zemaljske zaklade upisano je, da je knjižnica gospodarskog zavoda vriedna 2500 forinhtih. — Meui je druga moja glav, jer nije samo za me, već mora i drugih nekoliko hraniti, ali ja bih dao svoju glavu, da od svega toga neima za 200 forinhtih knjigah od svih slavenskih jezika, premda; ti jezici imaju liepih gospodarstvenih dielah, knjigah, časopisah itd.

Drugom sgodom spomenuo sam kako gospodarstveno vieće neće da podupira onih gospodarskih zadrugah, koje se u pisemih služu svojim jezikom hrvatskim. To se dogadja u pokrajini, u kojoj su svi ljudi težakće ruke, jezika hrvatskoga ili slovenskoga.

Prisiljen sam taknuti se i pitanja o trošku za javnu sjegurnost, to poglavito za stanarine c. kr. žandarskih postaja. — Ja se bojim, visoki sabore, da nam od nekog vremena šalju ljude, koji se s pukom naše pokrajine nemogu dobro razumjeti, jer nemaju jezika. To može imati vrlo zlih posljedica po narod i po službenike. Neka pazi koga se tiče.

Silno su već danas narasli bolnički troškovi. Ono što predlažete putem Vaše finansijalne komisije koristno je, ali ni iz daleka nije dostatno. Tu treba korenite promjene.

Našega je svieta velika množina nastanjena po bližnjih većih gradovih Pulj, Rieci, Trstu; oni samo živu i troše, pa kad obole, sjele ili u bolnicu ili kući. Obično je, da ti ljudi ostanu pripadnici njihove rodne obćine, makar bivali 10, 20, 30 godinah u gradu. Dodje li takov čovjek u bolnicu, eto ti dužnosti za njegova rodnu obćinu i za pokrajinu, da snasaju bolničke troškove.

Visoki sabore! Uzmimo primjer grada Trsta. Trst ima milijune glavnicah za dobrotvorne svrhe, za siročad, za onemogie. Naš čovjek stanuje preko 20 godina u Trstu, potroši tamo sve što zasluži i tim omogući plaćati prihode gradske. On umre nakon duže bolesti. Njegova se udovica i siročad šalje kući u njegovu rodnu obćinu, gdje jih ljudi ni ne priznaju.

A jesu li Trstu oni milijuni s neba pala? Ne! Trst je siem-kamen na onom velikom plaštu, koj se stere od Dunaja i Drave k moru i koj se po prošlosti, sadašnjosti i ako Bog da, budućnosti zove zemlja hrvatskoga naroda.

I Trst i drugi poveći gradovi, koji su napokon bogatstvo stekli u dodiru sa našim narodom, morali bi drugačije postupati. Pitanje bolničkih troškah treba nrediti tako, da grad u kojem je netko živio, recimo 5 godinah, mora skrbiti u bolesti

i nemoći toga čovjeka i njegovu obitelji. Tako zahtijeva pravica, jer onaj čovjek dotičnomu gradu daje sav svoj dobitak i prima više one zle nego li dobre strane odgoja gradskoga, a poveze stoji izvan nadzora svoje rodne obćine, koja bi ga napokon imala pravo odgajati na bolje, čuvati od razvoja itd., kad ga već jednom prije ili kasnije bude morala hraniti.

Odobravajuć račune, troškovi će rasti i rasti, te će se ući naroda, koj će bježati u špitale na hranu i počinak, a ne liečenje. Pa kada su sve do sada nije pokušalo korenite kakve reforme u tom pogledu, moramo odbiti proračun i s te strane.

In cauda venenum (na kraju otrov) rekao mi je ovih danah poštovani jedan Vaš drug, predviđajuć, da poslednje naše razprave neće moći biti ni mirne ni radne.

Red mi je, visoki sabore, reći koju o našem postupku u pogledu zemaljskog kapetana i zemaljskog odbora.

Proti njim, kao privatnim osobam mi neimamo ništa, sli prema zemaljskom odboru kao oblasti, radi ponašanja njegove većine i prema njegovoj glavi, za posle javne, izjavljamo čisto i bistro, da nemogu više uživati našega pouzdanja.

Zemaljski odbor neće svagda niti da prima hrvatski pisanih podnesaka, ako jim nije prilozien prevod talijanski, a o tom, da bi u hrvatskom jeziku riešio podnesak, koj je u tom jeziku pisan, neima ni govora. To se čini u supor temeljnim državnim zakonem, koji su utvrđeni za cieleu državu, koji nisu pisani ni za same Talijane, ni za same Hrvate, već su stožeri, na kojih počiva cielea monarkija. Te zakone dužna je braniti skupnost. Po osudah državnoga sudišta dužan je zemaljski odbor ne samo primati hrvatske apise, nego i odgovarati strankam u istom jeziku, pa ipak i ovih dana odgovorilo nam se je od strane zemaljskog odbora, da on toga neće činiti.

Zemaljski odbor, gospodo, tvrdi, da osude državnoga sudišta neimaju eksekutibiliteta, da jih odtvar nije dužan izvršiti, ako suđe o povredi ustavnih pravah.

Ali naravski razum tumači nam, da nije ni trebalo izjaviti ovršno krieposti onakovim osudam, jer sliedi samo po sebi, da oblast, koja povredjuje temeljne zakone državne, čim tu povredu utvrdi osuda državnoga sudišta, nije više oblast one ustavne države, nego je buntovna sila, koju skupnost mora na red da pozove.

Zemaljski kapetan po zakonu ima pravo i dužnost obustaviti onakov zaključak zemaljskog odbora već zato, jer se protivni i naravnim pravom naroda, dakle "javnomu bolju"; ali on toga već ponovno nije učinio.

Bilo bi odvise zahtjevati od nas, bilo bi držati nas za političku djecu, kad bi mi izjavili svoja zaufanje u takovu pokrajinsku vladu!

Ali ni na drugom polju djelovanje naše zemaljske uprave nije sretno.

Od stotine primjera, koje bih mogao navesti, est u kratko samo neke:

Kad sam ono govorio, da preporučim predlog za gradnju ceste, koja bi Karnicu i okolica vezala s gradom Pulom, ne samo središtem kotara, nego sada već poglavitim gradom Istre, odgovorio mi je zemaljski odbor, da nebi mogao saboru preporučiti predloga, jer se niti sa dotičnimi zastupstvi nije ni najmanjega dogovora vodilo. A kada tamo, evo ja imam u ruci služben dopis obćine Vodnjanske od 10. maja br. 1296. kojim javlja upravnom vieću Karničkom, da zemaljski odbor odpisom od 2. maja 1889. br. 2083 nalaže neka se dade izraditi točan nacrt i troškovnik namisljene ceste (govornik čita talijanski dotični diel odluke). Dakle bilo je dogovora, a glede nameta za pokriće troška obćinsko zastupstvo Vodnjansko itako nije trebalo stvarati odluku, pošto Karnica i ostali interesovani krajevii imaju posebna upravsna vieća!

Evo druge: Znano Vam je, gospodo, jer je g. saborski predsjednik prigodom otvorenja sabora službeno utvrdio, da je nestalo iz zemaljske blagajne 82000 for. nominalne vriednosti u založnicah kreditnog zaroda. Polovica toga novca bila je vlastište zemaljske zaklade, koja je dakle toliko manja. Pak, premda je pronevrenje otkriveno još mjeseca julija ove godine i premda se je sabor sastao tekak 14. oktobra o g. ipak nam zemaljska uprava ima obrazu predložiti u svojem izvješću stanje zemaljske imetka sa datom od 30. aprila 1890. kao da se nije ovog pomanjkanja dogodilo!

Da se proračuni čine u aprilu, maju, juniju, to razumijem. Ali da se inventar sa stanjem koncem aprila predlaže jednomu zemaljskomu zastupstvu, pošto je stalno, da je kasnije ono stanje eraznjeno barem

za 40.000 forinhtih, toga nerazumijem: to je postupak, kojemu puštam da Vi nadjete ime, a ja ga najblaiže mogu okrstiti da je skrajna nemarnost!

Još jednu, pak sam zarvio: Za sabornoga zasjedanja prošle godine naručili smo zemaljskomu odboru, da nam ovoga zasjedanja ima predložiti nacrt zakona o promjeni sabornoga izbornoga reda.

Mi se, visoki sabore, pri svakom novom izboru propiramo o dvojbah, koje sadržuje postojeći izborni red. Kad mi tumačimo, da li ženske imaju ili neimaju izbornog prava, da li građani mogu ili nemogu biti fiducijari u izvanjskih obćinah i stočinu drugih pitanja, Vi, jer ste još sada većina, odlučite kako Vam se sviđi, tumačite one dvojbe, kako Vam bolje dodje.

Koje poštovanje zaslužuje autonomma vlada, koja nije kadra kroz toliko godina popraviti onaj zakon barem koliko su ga popravile pokrajine u kulturnom pogledu ne bolje od nas? (Vrlo dobro! na lievici). Iza dra. Laginje progovori zastupnik Mandić ovako:

Visoki sabore!

Svaki razuman gospodar nastojati će, da svoje gospodarstvo uredi tako, da troškovi usprekoraće prihoda, da neoslabi odvise vriedni budućemu prihodu, da traži nova vriedla tomu prihodu racionalnim gospodarstvenjem.

To bi našelo moralo vriediti osobito za one, koji barstaju tuđim imetkom, sad zvali se oni ministri finansija, zemaljski odbor, il kako mu drago. Da vidimo u kratkih potezih kako se kod nas gospodari sa zemaljskim imetkom.

Moj vrlo poštovani drug dr. Laginja pretrfeso je malo prije djelovanje zemaljskoga odbora u avih važnijih strukah, dokazav nepobitno, kako se s nami posuđ nepravedno postupa, kako nam se svuda krivicu nanasa i kako se pri tom nerazumno gospodari s narodnim dobrom.

Gospodo moja! Naš zemaljski proračun, koj nam eto predložite, nepodaje nam utješljive slike. Ne samo što pojedine rubrike rasto godimice nerazmjerno visoko, već se mnogo troši u nepotrebno ili manje potrebne svrhe, a netroši se skoro ništa, ili vrlo malo u neobhodno potrebite struke. Zemaljski izdatci za našu pokrajinu rastu u poslednjih dvadesetak godina tako naglo, da se svakih 8—10 godina podvostručuju, a to nestoji u nikakvom razumjeru sa prihodi, dotično sa blagostanjem naroda.

Naša zemaljska zaklada iznasala je godine 1862. kadno je zemaljska uprava istu od c. kr. namjastništva u Trstu koncem rečene godine preuzela:

- a) na dugu ili u zaostacih for. 86.951; od te duge bijaše for. 80.824 zaostataka od nameta na izravne poreze.
- b) u zaostacih pasivnih od for. 85.511, od kojih bijaše for. 74.000 predujmjenih, koje se imalo vratiti raznim zakladam. Ova zaklada uzdržavala se u ono doba sa 19% nametom na izravne poreze, udarenim na sav porez Istre u iznosu od for. 270.000, podijeljenih na 82.000 porezovnika, medju kojimi bijaše ih 67.000, koji su plaćali manje od 5 for. poreza.

Navedene godine iznasale su, gospodo moja, potrebe ili troškovi te zaklade sa za for. 52.957, a gdje smo danas? Godine 1886. enižen bijaše namet od 19% na 9 3/4% premda su upravo u to doba vladale loše godine, nerodica, bolesti, ratovi itd. U to doba udarilo se novu vrst nameta, naime potrošarinu na meso, vino i jaka pića i to 50 po sto.

Troškovi za tu zakladu rastle su prvih godina dosta umjerenno, nu u zadnje doba rastu odvise rapidno. Od god. 1862. počeočile su potrebe te zaklade od f. 52.957 na ogromnu svotu od for. 497.754, t. j. za for. 384.794 više od god. 1862. Da se namakne toliku svotu udaren bijaše namet na neizravne poreze za 25 od sto, što iznasla okruglu svotu od 200.000 for. Potrošarina na vino, meso itd., skočila je od 50 od sto na 100 od sto, što iznasla drugih 108.000 for. Ali ni to nije dosta. Poznato nam je svim kako je visok namet na pivo, na veliku i na maleno; na rum, jaka pića itd. itd., a to sve mora plaćati konsument, koji nepripada dobrostojećem stališu.

Visoki sabore! Iz navedenih je brojka razvidno, da kod nas proguta zemaljski proračun ogromne svote novca. Na reći čete, da se trošiti moru. Ista je. Da se trošiti mora, al trošiti valja mudro i pametno. Trošiti treba onoliko, koliko se može. Trošić zemaljski novac mora se paziti, na porezu saagu i onako oslabljena porezovnika. Izdavajuć tolike plodove pučkog znoja valja se pitati: može li taj puk i nadalje snasati toli teško breme, neće li

preobitreni kloniti, oslabiti i sasna propasti. Nastojati bi se nadalje moralo, da se porezovnika moralno i materijalno pridigne, da mu se pomogne do zasluzbe, do privrede li dobitka, pak da umogne sve svoje duznosti napram državi i pokrajini laglje i snosivlje vršiti. Pitam Vas, gospoda moja, da li postupate Vi tako, da li radite tako sa porezovnicima Istre, većinu koji predstavljam i zastupamo mi s ove strane visoke kuće? Odgovoriti moram žalibože odlučno, da se postupa sa većinom pučanstva ove pokrajine kao sa nižimi stvorovi, koji neimadu drugog prava, van plaćati porez i davati vojnike. Trošeci zemaljski odbor, navklo, i žuljere našega puka, neobazire se zemaljska uprava na životne potrebe toga puka. Ona dapače hotovnice zanemariva njegov napredak podržavajuć ga silovica u tmini i neznanstvu. Zemaljski odbor, ne samo da troši nerazložno i nerazborito ogromno svote novca, on je dapače često troši na škodu našega puka. Zemaljski odbor Istre neč da bude jedako pravedan Slavencima i Talijanima, već jedne diže a druge tlačiti. On nepripoznaje Hrvatima i Slavencima Istre ni toliko prava, da bi njim u njihovom pravu spise rješavao. On nam taj i neće ono zakon, koje nam je ustavom, temeljnim državnimi zakonici zajamčeno. Zemaljski odbor ove pokrajine pošao je dapače u ovom zasjedanju u svojoj strasti i fanatizmu tako daleko, da je proglašio svečano u ovoj visokoj kući, da na hrvatske interpelacije odgovarati neće. Tim je taj odbor izjavio, da nepripoznaje jezika većine pučanstva pokrajine, da hrvatski jezik nije ravnopravan talijanskomu, da hrvatski jezik nije zem. jezik.

Gospodo moja! U mučevu, koji krše tako očit zakon, koji bacaju pod noge ne samo naše narodne sveštine, već iste državne temeljne zakone; koji postupaju tako bezobzirno s nami u saboru i s onimi, koji nas poslaše amo; u takova osobe ne možemo imati ni povjerenja ni možemo izručiti njim tolike svote zemaljskog novca, da s njim upravljamo i raspoložimo. Radi svega toga isjavljam, da ću glasovati protiv predložene proračuna. (Vrlo dobro! na klupah manjine. Kao obično bučilo je i ovoga puta galerija, te se je tekar pod konac govora naminis videći valjda, da se govornici manjine ne daju tako lahko terorizirati).

Predsjednik pita, da li želi još tko govoriti i pošto vidi, da se nitko neoglašuje, pita, da li će zemaljski odbor?

Progovori dr. Gambiini. U poduljem govoru pobija predloge manjine. Tako su jih postavili dr. Volarić i zastupnik Flego. Čita toliko put spomenuti članak XIX. tem. drž. zakona, pošto da misli, da ga mnogi promozgali nisu i zaključuje, da ako imadu obično pravo rabiti svoj jezik, da ima bar toliko pravo i zemaljski odbor, kojega taj članak nesili, da znao drugi zemaljski jezik. Pita na dalje, da li imadu odluke vrhovnoga upravnoga sudišta izvršujuću moć i odgovara, da ne i da su toga mnijenja ne samo on, nego i pravnički kapaciteti: Herbat, Taasio i drugi. Prelazi na povjest parlamentarnoga jezika kod nas, davi i definiciju "parlamentna", rieči postavše od "parlare". God. 1848. u tako zvanih "Voritzungen" austrijskih parlamentaraca, da se je govorilo o jeziku, u kojem se ima razpravljati. Niemci da su htjeli njemački jezik. Slavi slavski, Ugri ugarski. Nisu ništa zaključili. Da će rabiti tumače? Ne. Da će njemačkim jezikom razpravljati? Ne. Prešli su preko pitanja na dnevni red i razpravljali njemački, prem bijaše zastupano samo 7 milijuna Niemaca, a 21 milijun drugih. I god. 1861., poslije krutoga absolutizma se je razpravljalo o jeziku. Nije se odlučilo ništa; pustilo se, da svaki govori kako hoće. Neke su i govorili u svojih jezicima, al su konačno uvjili, da njim nekoristi, ako negovore njemački i sad se u bečkom parlamentu negovori drugije nego njemački. Moralo bi slično i kod nas biti: talijanski bi se moralo govoriti. Al reće se, da je drugo carevinsko vieće, a drugo pokrajinski sabor. Pogledajmo neke pokrajinske sabore. (Na strani manjine n. pr. Dalmacija). Ne, Dalmacija nam nesamje bit primjerom: jer tamo kći zatire mater. Pogledajmo u Insubrick i u Goricu. U Insubricku služe se zastupnici obijih naroda sa tumači, u Gorici rabe se oba jezika. Istra je i od jedne i drugo različita. U Insubricku je znanat broj Talijana, u Gorici jih je jednako. U Insubricku i sami Niemci uvidjaju, da će se stvar morat promjeniti; u Gorici ima i pak prevlast talijanski jezik. U Šleziji je po prilici polovica Slavens, a polovica Niemaca, a ipak se samo njemački govori. U Galiciji je 3 milijuna Poljaka i toliko Rusa, a ipak se samo poljski govori. U Bukovini ima 257.000 Slava, 108.000 Rumunja i samo 19.000 Niemaca, pak se ipak sve stamo

njemački razpravlja. Ako je dakle i kod nas talijanski jezik uredovni, neimaju se Slavi tužiti, jer kako zemaljski odbor postupa, tako postupaju i slavske občine; jer nije moguće upravljati bez jednoga uredovnoga jezika; jer postoji zaključak saborski, po kojem je talijanski jezik jedini uredovni u saboru, pak po tom i u zemaljskom odboru. God. 1861. u saborskoj sjednici dne 13. aprila, gdje bijahu prisutni i kanonik Feretić, predastajući dra. Volarića i biskupi Vitezić i Legat, pripomrio je sabor zaključak, da je u saboru jedini službeni jezik talijanski. (Zastupnik Spinić: protu tri glasa). Neke je, al zaključak je stvoren. Pak on će očit biti: Istoga načela, kojega se drži sabor i zemaljski odbor, drži se u saboru i c. k. vlada. (Glasovi skoro jednoglasni manjine sdruženi s ironijom: vlada, vlada! Na c. k. vlada se pozivali! Živili vlada!). Reklo mu se, da je dr. Stanger u jednom hrvatskom govoru pozivao sabor na pomirenje! On bi ga želio i nada se, da će se ga kad doći, al neč, dok se postavija onakve predloge kakve su postavili gg. Volarić i Flego. Kad bi rieči "revolucionario, anarchico" bile naperene proti većini osoba zemaljskoga odbora, tad bi oni malo marili za nje, al su naperene proti zemaljskomu odboru, proti oblasti i njezinoj glavi; s toga on preziorom proti njim prosvjeduje. Zemaljski odbor nije dao na hrvatsku interpelaciju odgovora, jer nije mogao, pošto nerazumije hrvatski. Glava odbora nije obustavila zaključka, jer nije u njem nezakonitosti našla. Najgore u predlozih manjine čini mu se, da se poziva na pomoć krunu. Gospoda manjine moraju znati, da pokrajina u Ljubljani, nezna što su odlučivala u Ljubljani, nezna što na Rieči, al jedno zna, da ovdje u saboru neima vlasti nit Slovenije, nit Hrvatska, nit vlada nit iko nego samo sabor. (Govornik je govorio prilično strastveno, kao obično; galerija mu je pljeskala i odobravala kao i članovi većine, kojih neki su mu i posebice čestitali. Na njem se vidilo zadovoljstvo kao na kakvu triumfatoru. I izašao je kao takav.

(Nastavak IX. sjednice u budućem broju.)

Franina i Jurina

- Fr. Ča da ni bilo ča griet va Buzete kod občinskih izbora?
- Jur. Naši nisu navajni jist ni pit a mka, a šarenjakom i Talijanšem da je puhala bara va šepe.
- Fr. Ča su spraznili pazinskú kasu?
- Jur. Nisan valjade ne, lego da nimaju već kredita ni poli svoje gospode.
- Fr. To je žalostno.
- Jur. A je i samotno!
- Fr. Ki je to Rigo, ki je Clarić?
- Fr. Ma kaj to pitaš! Rigo je on kšvir od provincije va Poreču, ki da je proneveril našoj siromasnoj Istri do 80 milijari fiorini, a Clarić je bivši pođeštät buzetski, ki ni za devet let njegovoga pođeštovanja učinil komunške račune.
- Jur. Bog moj, ja to ne pitam, nego rado bih znat, kaj da je sada s timi ljudj? A ja ja, sad kašim. Rigo je bil pod jurati, a Clarić je bil jurat.
- Jur. Nô, nô, vidi vraga, ili kako bi on moj prijatelj rekao: gvarde, ži diavolo in graja! Uganul si.
- Fr. Buskarona!
- Jur. Kako je pak pasalo Rigu?
- Fr. Va mlad na ga spravili za sedan let.
- Jur. A milijari?
- Fr. Kako sam ti zadnji put rekao.

Različite vesti.

Visoki gosti u Miramaru. U ponedjeljak u jutro dopeljao se željeznicom u Miramar naš prejasni vladar Nj. Vel. cesar i kralj Fran Josip I., a istoga dana pripjele su u Tret na jahi "Miramara" i Njez. Vel. cesarica i kraljica Jelisava, kojoj

je amo prejasni suprug u snuret došao. Govori se, da će amo doći i nadvojvotkinja Marija Valerija. — Kod dolaska cesara i kralja bijahu na kolodvoru poglavice ovdasnjih oblastih.

Odklivanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. odklikovao je prečastnoga g. Jurja Jana, izpnika-dekana i počastnoga kanonika u Doimi podielivši mu viteški red Frana Josipa I. Na tolikom odklikovanju čestitamo srdačno velriednomu starini, uzornu mu svećeniku i rodoljubu, želeći mu iskreno, da bi se tim odklikovanjem još dugo i dugo ponosio!

Odbor krčke gospodarske zadruge izabrao je u sjednici držanoj dne 15. novembra tek. god. za predsjednika gosp. Dr. Diuka Vitezića, za podpredsjednika gosp. Mikrolava Celebrić-a, za tajnika g. gopa Nirolo Turata a za blagajnika m. č. Brusica Ljudevita.

Zastupstvo vjestine občine Pazin drži danas svoju redovitu sjednicu, u kojoj imaju se razpraviti razni predmeti. Med ostalimi ima zastupstvo sastaviti teroz za popunjenoje mjesta ravnajućega učitelja I. reda na talijanskoj pučkoj školi u Pazinu. Uspeh sjednice priobit ćemo u kratko u budućem broju.

O izborih u Buzetu piše nam prijatelj I. t. m. izbori u trećem tielu su se svršili, a da se protivnici nisu ni pokazali. Za našu listinu glasovalo jih 472. Toliko jih je došlo bez ikakove burbe, da je pa bilo burbe, da bi se protivnici bili usudili izaći na vidjelo sa svojom listinom, broj naših glasova bio bi se potrostručio. Takvih izbora još nisam vidio. Sve je mirno i tiho, kao u obične dneve, a ipak svaki dan dodje po 100—200 izbornika na biralište. Dodju, predadu svoj glas i otiđu kao ljudi triezni i svietni, da vrše svoje najsvetije građansko pravo, vrše i u manje svetuju dužnost. Ne čuje se ni vike, ni buke, ni povraka. Zandari, koje pred biralištem, al njihova prisutnost je surišna. Živili buzetski obćinari!

Ovoga smo puta vidili, da i nekoji Dragučani i Humljani, koji su se do sada vriek u šarenjakkih redovih borili, jesu prestupili u naše redove i glasovali s nama. Tako valja! Kmet s kmetom! Vrieme je, da i Dragučani otvore jedinom oči, te da vide, da se korist puka ne unapredjuje sa novčanom podporom za vodovod, već da se hoće poštene občinske uprave, kakovom se je pokazala dosadnja hrvatska uprava u Buzetu, a kakovom nije bila bivša talijanska uprava!

Dne 26. svršili su izbori u drugom tielu. Ni ovdje nije protivnik nosa pokazao; 257 izbornika glasovalo je jednoglasno za naše predložnike.

Govorilo se po gradu, da će Talijani stupiti u izbornu borbu u I. tielu, nu to se nije obistinilo, jer da njim nije htjelo dati novca političko društvo. U tom tielu glasovalo je 116 biraca i to svi za hrvatsku listu.

Tako su izpali jednoglasno u svat tri tiela ovi občinski izbori, na čemu svaka čast dičinim našim prvakom i obćinrom na Buzecišini. Živili jedni i drugi!

"Obiteljska tajna", zove se najnovije dramatičko djelo našega suzemljaka g. Eugena Kumičića, koje bijaše u nedjelju na narodnom kazalištu u Zagrebu za prvi put sjajinom uspjehom prikazano. Pisac bijaše tečajem predstave više puta burno izazvan i pozdravljen, a poslije predstave poprutilo ga uzhićeno obćinstvo kući pjevajuć narodne pjesme.

Čim nam prostor lista dopusti, priobiti ćemo u kratko sadržaj nove drame "Obiteljska tajna", a našemu čestitomu zemljaku i prijatelju čestitamo ovim putem što srdaćenje na sjajinom uspjehu.

Iz Lovrana pišu nam koncem novembra 1890. Dne 10. tekućega mjeseca obdržavala se je občinska sjednica u Lovranu. Po običaju najprije se je pročitao zapisnik posljednje sjednice, koji se je otvorenio bez prigovora. Druga točka dnevnoga reda je glasila: "da ima obćinsko zastupstvo odlučiti kako se ima unapried zapisnik pisati, hrvatski ali talijanski". Najprije reče g. načelnik, da on hoće, da se i nadalje piše zapisnik kako se je pisao od početka ove občine t. j. talijanski, jer ja — kaže — neznam hrvatski, dakle kad jezika ne razumijem, neću niti zapisnika podpisati, niti zanj odgovoran biti. (Križaje se ljudi božji, kaže, da nema hrvatski, a ovo sve je hrvatski izgovorilo). Zastupstvo neće niti da čnje ob ovom, što g. načelnik predlaže, nego zahtjeva, da se piše zapisnik kako se govori t. j. hrvatski, te ako nije g. načelniku po volji, seka odstupi; na što je ovaj poslije i izjavio, da neće biti načelnikom ni 15 dana!*)

der da je već sit načelnikovanja do grla. Ustane se zastupnik g. Mišević (Morvanac) te reče sljedeće: "Čudim Vam se gospodo, da se toliko protivite hrvatskom pisanju zapisnika, kad znam, da svi hrvatski razumijete. Zaste gospodo, da se i nama veoma ružno vidi, kad ovdje vriek hrvatski govorimo, a zapisnik nam se piše talijanski, u nam nepoznatom jeziku, dakle mi hoćemo, da se piše hrvatski a Vam, gospodo, koji ste u manjini, nek Vam se zapisnik raztumači na talijanski". Načelnik odgovori, da ne dopušta zapisnika hrvatski pisati, jer da je on ovdje gospodar. Zastupnici viču: Kad ste vi gospodar, onda zašto sami ne odlučite, zašto nas simo zovete? Nato se ustane g. Jorjo Cupar, te reče hrvatski sljedeće: "Ja da Vam s prigodom potvrditi, da nisam nijedne besedi razumel ca Vam je g. sekretar na hrvatski tumačio" još je nešto dalje mrmrlao, nu na to nije se vriedno osvrnati. Zastupnici mu dovikuju: Namo je svejedno, jeste li razumili ili ne; mi smo razumili te hoćemo, da se hrvatski piše. Nato se ustane g. Frano Skalamera, te pozove načelnika neka ova točku stavi na glasovanje. Gosp. načelnik, znajući, da će zastupstvo glasovati, da se hrvatski piše, nije htjeo dati ova točku na glasovanje jer — veli on — zapisnik, da se mora talijanski pisati. Na takovu izjavu ostade zastupstvo začudjeno. G. Fr. Skalamera zapita načelnika hoće li ova točku dati na glasovanje? Načelnik odgovori sa: ne. Na to mu Skalamera reče: buduć da vi ova točku nećete dati na glasovanje, to ja proti tomu protestiram i ujedno ostavljam ova dvoranu, te uzeti svoj klokbuk, otiđe van. Tada od 26 prisutnih zastupnikah 15 njih jedan za drugim uz protest ostaviše občinsku dvoranu u koju se više ne vratitše; i tim bijaše sjednica svršena. Njekoлик naših zastupnikah odmah se je telegrafično pritužilo o. k. kotarskomu kapetanu u Voloskom, proti nezakonitom postupku načelnika, i ujedno protestiraše troškove sjednice.

Čudnovato je, da mošćenickug agenta nije bilo na sjednici. Mi mu toga nezamjeramo, jer kad dodje, iz njega nije ni rieči, a tako je bar puku prištedio jednu forintu za dnevicu. Govorka se, da je ostao kod kuće na savjet onog starog mošćenickeg "Ilirca", koji crpi svoju posebnu uljudnost izpod svojih brkova. Zvanici je dobro učinio, da nije došao, jer: ako u goru vuci, ako u dol Turci, dakle je najbolje kod kuće ostati.

Odsudjen zemaljski blagajnik Rigo. Pošto nam nedopušta ni danas prostor lista, da izriestimo obširnije naše čitatelje o kaznenoj razpravi proti bivšem zemaljskomu blagajniku u Poreču G. Rigu i njegovoj supruzi, obdržavanoj dne 24. i 25. pr. mj. u Rovinju, to javljamo u kratko za danas, da bijahu obojica krivimi spoznani i odsudjeni na tavnicu, i to on na 7, a ona na 2 godine.

Narodno pjevačko društvo u Mostaru priredjuje u nedjelju dne 7. decembra 1890. u prostornijah častničke i činovničke kazniz uz sudjelovanje podpune glasbu c. i kr. 81. pukovnizje za b a v u sa sljedećim programom: Prvi dio. I. Iv. pl. Zajc: "Himna Zvonimirov", zbor; pjeva "Narodno pjevačko društvo". — 2. Kr. Kuten: "San i java"; deklamuje g. Juro J. Smoljan. — 3. Lisinski: "Lahku noć", četveropjev; pjevaju gg. St. Mihić, R. Komljen, A. Vlado i P. Šimunović. — 4. F. S. Vilbar: "Domovini", mješoviti zbor, odčien po Slavjanskome, pjevaju ga šest gospodjica, pet dječaka i devet članova "Nar. pjevač. društva". — 5. Iv. pl. Zajc: "Sumak čar", zbor; pjeva "Nar. pjev. društvo". — 6. V. Šubir: "Hrvatske ljubice", mješoviti zbor, udešen po Slavjanskome; pjevaju ga šest gospodjica, pet dječaka i devet članova "Nar. pjev. društva". — 7. Preradović: "Slutnja i izpunjaj", jedan prizor; deklamuju gđjica A. Bukčić i g. P. Antić. — "Naša zemlja", deklamuje gđjica Jelka Smoljan. — 8. V. Šubir: "Himna Sloboče", zbor; pjeva "Nar. pjevačko društvo". — Zborovi upravljaju g. Vinko Šubir. — Drugi dio: "Zvonimir, kralj hrvatski", drama u pet čina od dra. Joana Subotića. — Redoviti gosp. Vinko Šubir. — Čisti prihod namijenjen je zakladi "Narodnog pjevačkog društva". — Ulazne cene po osobi i for. — Milodare prima sa zahvalnošću predsjednik društva, fra. Jerko Ljubić, biskupski tajnik, te će se u javnim hrvatskim glasilišima objaviti. — Početak točno u 7 sati.

"Dieta molli" zove se malena molitvena knjižica, koju je napisao i svojim troškom izdao osobiti prijatelj naše mladeži g. Ivan Barbić, šupe-upravitelj u Štajanju na Poljsčini. Knjižica sa namijenjena je dječici od 8—12 godina, te ju i mi toplo

*) Izabrao je dne 2. t. m. gosp. Turčić načelnikom. Op. Ured.

